FJALOR I TERMAVE TE PERDORUARA NE LEGJISLACIONIN MJEDISOR

1. **" Mjedis "** është bashkësia e ndërveprimeve te përbërësve biotike dhe jobiotike qe nxisin dhe ushqejnë jetën e gjalle ne toke, duke përfshirë mjedisin biofizik natyror te ajrit, te tokës, te ujerave, larminë e ekosistemeve biologjike, shëndetin e njeriut, vlerat dhe trashëgimitë kulturore, shkencore, fetare e shoqërore.
2. **"Mbrojtja e mjedisit"** është veprimtaria qe synon parandalimin dhe kufizimin e ndotjes, te degradimit te mjedisit, përtëritjen, ruajtjen dhe përmirësimin e tij .
3. **"Ndotja e mjedisit"** është futja e drejtpërdrejtë ose e tërthortë e lendeve, vibracioneve, energjisë, nxehtësisë, rrezatimit, zhurmës e faktorëve biologjike ne ajër, ne ujë e ne toke, te cilat mund te ndryshojnë cilësitë e mjedisit dhe te dëmtojnë cilësinë e jetës.
4. **"Dëmtimi i mjedisit"** është prishja e karakteristikave fiziko-kimike dhe strukturore te ekosistemit natyror, ulja e prodhimtarisë biologjike dhe shumëllojshmërisë se ekosistemeve natyrore dhe antropike, prishja e ekuilibrit ekologjik dhe cilësisë se jetës te shkaktuara kryesisht nga ndotja e ujit, ajrit, tokës prej veprimtarive njerëzore ose fatkeqësive natyrore, si dhe nga mbishfrytezimi i burimeve natyrore dhe minerare.
5. **"Shkarkimi ne mjedis"** është çlirimi dhe dalja ne mjedis, ne mënyrë te drejtpërdrejtë ose te tërthortë, e lendeve te gazta, te ngurta, te lëngëta, si dhe energjisë, vibracioneve e zhurmave, nga një ose disa burime te palëvizshme, ne lëvizje ose te shpërndara.
6. **"Lende te rrezikshme"** janë ato lende, prodhimi, transporti, ruajtja, përdorimi e shkarkimi i te cilave ne mjedis, si rezultat i vetive te tyre, dëmtojnë ose mund te dëmtojnë shëndetin e njeriut, cilësitë e mjedisit, florën, faunën, biocenozat dhe biotopet.
7. **"Mbetje"** janë lendet, objektet ose pjese te tyre, qe përcaktohen nga autoriteti përgjegjës, te cilat nuk përdoren me ose qe pronari do t'i largoje. Mbetjet vlerësohen si te tilla, për sa kohe qe materialet e nxjerra prej tyre ose energjia e prodhuar nuk përfshihet ne procesin e

prodhimit.

8. **"Mbetje te rrezikshme"** janë mbeturinat toksike gërryese, ngacmuese, shpërthyese, te përflakshme, kancerogjene, infektive dhe radioaktive, qe kane vetinë te prishin gjendjen natyrore te ujit, tokës dhe ajrit, me pasoja negative për shëndetin e njeriut dhe për ekosistemet natyrore.

9. **"Treguesi mjedisor"** është një ndryshore qe jep ne mënyrë te përmbledhur dhe te thjeshte te dhëna për një dukuri mjedisore, duke e bere atë te perceptueshme nëpërmjet dhënies se një vlere numerike, matjes dhe komunikimit. Dukuritë mjedisore lidhen me cilësitë e mjedisit e te përbërësve te tij, shkarkimet ne mjedis, ndotjen e mjedisit e dëmtimin e tij, biodiversitetin dhe shkallen e dëmtimit ose te ruajtjes se tij dhe masat e marra për mbrojtjen e mjedisit.

10. "Monitorimi i mjedisit" është grumbullimi, vlerësimi dhe përgjithësimi i te dhënave mjedisore me ane te vëzhgimit, te vazhduar ose periodik, te një grupi treguesish mjedisore, cilësore dhe sasiore, qe karakterizojnë përbërësit e mjedisit dhe ndryshimet e tyre nga ndikimi i faktorëve natyrore dhe njerëzore.

11. "Veprimtari qe ndikon ne mjedis" është çdo veprimtari ekonomike e shoqërore, qe përdor mjedisin ose përbërës te tij ose qe shkarkon ne mjedis lende dhe energji, duke ndryshuar cilësitë e tij .

12. "Ndikimi ne mjedis" është çdo ndryshim i mjedisit fizik, përfshirë pasojat shëndetësore, ekonomike, shoqërore, estetike, natyrore dhe fizike.

13. "Ndikimi ndërkufitar ne mjedis" është çdo ndikim ne një zone, qe ndodhet ne juridiksionin e një vendi, ku veprimtaria zhvillohet plotësisht ose pjesërisht ne një zone ne juridiksionin e një vendi tjetër, ku nuk përfshihen dukuritë e ndikimit ne mjedisin global (ndryshimet klimatike, ujerat ndërkombëtare, biodiversiteti, toka).

14. "Projekt" nënkupton:

a) zbatimin e veprave te ndërtimit, te instalimeve ose skemave;

b) ndërhyrjen ne mjedisin natyror dhe peizazh, duke përfshirë edhe shfrytëzimin e burimeve natyrore dhe te pasurive minerare.

15. "Vlerësimi i ndikimit ne mjedis" është procesi qe kryhet për te identifikuar , parashikuar, interpretuar, matur, komunikuar e parandaluar ndikimin e një projekti ne mjedis, sipas disa varianteve te tij, me qellim qe te përzgjidhet varianti me i mire për parandalimin dhe zbutjen e ndikimit negativ, para se projekti te miratohet dhe te zbatohet.

16. "Vlerësimi strategjik mjedisor" është procesi i vlerësimit te ndikimeve te mundshme ne mjedis te një politike, plani dhe programi.

17. "Deklarata mjedisore" është dokumenti zyrtar i lëshuar nga Ministri i Mjedisit pas shqyrtimit te kërkesës për miratimin e një projekti, plani ose programi te përcaktuar ne shkronjën "a" te pikës 14 te këtij neni, qe miraton ose jo kërkesën, duk e shoqëruar me kushte detyrimisht te zbatueshme për propozuesin dhe organet shtetërore përgjegjëse.

18. "Leja mjedisore" është dokumenti zyrtar i lëshuar nga Ministria e Mjedisit, pas shqyrtimit dhe këshillimit me te gjitha palët e interesuara te kërkesës dhe dokumentacionit te saj shoqërues, qe miraton ushtrimin e çdo veprimtarie, qe ka ndikim ne mjedis, ku përcaktohen kushtet dhe rrethanat detyrimisht te zbatueshme, për te mos dëmtuar e ndotur mjedisin mbi normat e lejuara.

19. "Normat e cilësisë se mjedisit" janë një grup kërkesash, qe duhen plotësuar për një kohe te dhënë dhe ne një te dhënë pjese te mjedisit, për përmbajtjen e lendeve ndotëse, ne disa pika te veçanta te ajrit, ujerave dhe tokës, vlera e te cilave nuk duhet te kaloje vlerën kufi te lejuar

20. "Ndotja mbi norme e mjedisit" është tejkalimi i normave te cilësisë se mjedisit.

21. "Norma e shkarkimeve ne mjedis" është vlera me e madhe e lejuar e përmbajtjes se lendeve ndotëse ne shkarkimet për një periudhe kohe te dhënë, Normat e shkarkimeve zbatohen ne pikat ku shkarkimet dalin nga instalimi pa u holluar .

22. "Burime natyrore" janë elementet biotike dhe jobiotike, qe përdoren ose qe mund te

përdoren nga njeriu për plotësimin e nevojave te tij .

23. "Burime te përteritshme" janë burimet natyrore, qe përtërihen ne mënyrë natyrore ose qe mund te përtërihen plotësisht ose pjesërisht me rruge te tjera. Te gjitha burimet e tjera janë te paperteritshme.

24. "Dëmtimi historik i mjedisit" është ndotja me lende te rrezikshme dhe mbetje e zonave industriale dhe e rrethinave te tyre, e shkaktuar nga veprimtaritë e ndërmarrjeve, te cilat sot mundte jene ne gjendje pune, te mbyllura, te braktisura, te privatizuara ose te dhe:na me koncesion dhe qe vazhdojnë te kërcënojnë shëndetin dhe mjedisin.

25. " Zhvillimi i qëndrueshëm" është zhvillimi qe plotëson nevojat e se tashmes dhe te se ardhmes pa shtrënguar ose prekur mundësitë dhe kapacitetet qe edhe brezat e ardhshëm te plotësojnë nevojat e tyre.

26. "Përdorimi i qëndrueshëm " i burimeve natyrore e minerare siguron plotësimin e nevojave te sotme, pa cenuar nevojat e brezave te ardhshëm për këto burime.

27. "Teknikat me te mira te mundshme" përfaqësojnë fazën me te përparuar dhe me nivel te larte te mbrojtjes se mjedisit, te zhvillimit te një veprimtarie dhe qe janë plotësisht te zbatueshme nga pikëpamja praktike dhe ekonomike.

28. "Parimi i kujdesit" është marrja e vendimeve dhe e veprimeve te nevojshme për te pakësuar rrezikun mjedisor, për te parandaluar dhe pakësuar ne kohen e duhur çdo dëmtim te ardhshëm te mjedisit.

29. "Parimi i parandalimit" është përzgjedhja dhe miratimi i variantit me te mire, qe ne fazën fillestare te vendimmarrjes, për te shmangur ndikime te dëmshme te një veprimtarie ne mjedis.

30. "Parimi i riaftësimit" është domosdoshmëria për te riparuar demet mjedisore te shkaktuara nga vete personat fizike e juridike dhe për te përtëritur dhe riaftësuar mjedisin e dëmtuar .

31. "Parimi "Ndotësi paguan"" nënkupton koston qe paguan ndotësi për përmirësimin e një

mjedisi te ndotur dhe për kthimin e tij ne një gjendje te pranueshme. Kjo pasqyrohet në koston e prodhimit, te konsumit te mallrave dhe të shërbimeve qe shkaktojnë ndotjen.

32. "Instalimi" është një njësi teknike e palëvizshme, ku kryhen një ose me shume veprimtari ndotëse dhe veprimtari te tjera shoqëruese, qe kane lidhje teknike me veprimtaritë qe kryhen ne këtë zone dhe qe mund te kenë një ndikim ne shkarkimet dhe ndotjet ne mjedis. Instalimi ose veprimtaria është ekzistuese kur:

a) vepron ne përputhje me legjislacionin ekzistues përpara hyrjes ne fuqi te këtij ligji;

b) është ne procesin e dhënies se lejes mjedisore përpara hyrjes ne fuqi te këtij ligji;

c) është dhënë leja mjedisore dhe pritet te vihet ne pune jo me vone se një vit nga marrja e lejes mjedisore.

33. "Hedhje ne mjedis" është çdo derdhje, përhapje, pikim, rrjedhje, nxjerrje, shfryrje, shkarkim, zbrazje, injektim nëntokësor, rrëshqitje, shpëlarje, avullim, depozitim, duke përfshirë edhe braktisjen ose flakjen e fuçive, tankerëve dhe pajisjeve te tjera te mbyllura, mbartëse ose ambalazhuese.

34. "Transferim" është lëvizja e ndotësve jashtë vendit te prodhimit ose vendit ku mbahen, e kryer për përdorim, ripërdorim, magazinim, përpunim, rifitim energjie, riciklim ose depozitim.

35. "Burime te shpërndara" janë një grup burimesh te vogla, qe çlirojnë ndotës ne toke, ujë dhe ajër, ndikimi i kombinuar i te cilave është i rëndësishëm ne mjedisin pritës .

36. "Vlerësimi mjedisor" është rivlerësimi periodik i administrimit te mjedisit dhe mbrojtjes se tij, qe bëjnë personat fizike e juridike për instalime ose veprimtari te pajisura me leje mjedisore.

37. "Sistemi i administrimit mjedisor" përmbledh kuadrin institucional, politikat, planet e veprimit dhe masat tekniko-administrative për mbrojtjen e mjedisit, i certifikuar nga organizmat ndërkombëtare ISO dhe EMAS. 38. " Autoriteti publik i mbrojtjes se mjedisit"

është Ministria e Mjedisit me organet dhe strukturat e veta, organet mjedisore ne institucionet shtetërore, qendrore dhe vendore, si dhe çdo organ qendror dhe vendor qe krijohet ne vijim te tyre.

39. " Autoritete publike te administrimit te mjedisit" janë institucionet qendrore dhe organet e qeverisjes vendore, te cilat ngarkohen me ligj për administrimin e mjedisit dhe te përbërësve te tij .